

Трибина НИН-а Ђавољи адвокат:
Власт јесте под независном контролом
Немоћне институције
или осиона власт

О томе да ли независна регулаторна тела, попут омбудсмана, повереника за информације, Агенције и Савета за борбу против корупције, невладиних организација али и медија контролишу власт, или обрнуто-она њих, укрстили су аргументе учесници полемике

Антонела Риха

БУРНА ПОЛЕМИКА ВОДИЛА СЕ ПРОШЛЕ среде на трибини НИН-а. Тема које су учесници супротставили радикално различите ставове јесте да ли независна регулаторна тела, попут омбудсмана, повереника за информације, Агенције и Савета за борбу против корупције, невладиних организација али и медија могу и треба да контролишу власт.

Најпре се нису сложили око медија. Бранко Радун, политички аналитичар, је на примеру писања *Блица* и *Курира* о председнику Србије Томиславу Николићу, тврдио је да медији нису под контролом, бар не под контролом власти. Насловне стране посвећене председнику су по његовом мишљењу прешле „црту доброг укуса и аргументоване критике“ и прерасле у „кампању у којој не страда само рејтинг актуелног председника већ се на неки начин срзава и сама институција председника Србије, што је много битније“.

Исти пример али из потпуно другог угла навела је и новинарка недељника *Време* Тамара Скроза, чланица Савета за штампу, независне институције која водећи се новинарским кодексом одговара и на жалбе поводом појединих текстова. Изненађење али и позитивну реакцију изазвала је међу члановима овог Савета, чија је председница Љиљана Смајловић, жалба коју им је упутио председник Николић поводом текста објављеног крајем маја 2014. у *Блицу* – *Док се Србија давила Николић иекао ракију у Бајчетини*. До таквог сазнања, испричала је Скроза, новинари су дошли на основу одговора које су добили у кабинету председника. На питање шта је председник радио током викенда одговор је био, прочитала је Скроза: „председник је у суботу био у дипломатској комуникацији са шефовима државе Словеније, Републике Српске, Белорусије и Азербејџана и истовремено је координирао активности око прикупљења хуманитарне помоћи на угроженим подручјима“ и приметила да „то није одговор на пи-

тање где је био, ово је одговор на питање шта је радио. То што је радио могао је да ради у Бајчетини пекући ракију“.

Савет за штампу одбио је председникову жалбу као неосновану а затим је из његовог кабинета стигло ново изненађење - писмо у којем између осталог пише: „Председник је први и последњи пут у животу одлучио да се жали савету за штампу и омогући вам да *Блиц* упознате са правим новинарством. Мислили смо, ко зна, можда нас изненадите, као што нисте. Врана врани очи не вади, каже наш народ“, прочитала је Тамара Скроза писмо упућено из кабинета председника државе.

За Бранка Радуну ово је управо пример „значајног напретка за Србију. Ја нисам видео такве случајева пре. Рецимо за време власти Бориса Тадића у медијима нисте могли да имате наслове да док се не знам шта дешавало у Србији председник се купао негде или нешто друго радио. Видим да су у Председништву из овог што сте ви про-

Подршка НВО па чак и неких страних дипломата Саша Јанковићу, говори да је то политички сукоб. У таквим конфликтима је НВО сувише често на страни Брисела а никада на страни сопствене владе Бранко Радун

читали увређени и немоћни. Не видим у томе неку диктатуру“. Ивана Вучићевић, главна уредница Студија Б је имала примедбу на излагање Тамаре Скрозе: „Испада да ви нисте задовољни и да ви на тај начин цензуришете или ускраћујете кабинет председника да одговори оно што мисли. Али зар власт нема такође право да критикује“, запитала је Вучићевић.

У ПОЛЕМИЦИ КОЈА ЈЕ ПОТОМ НАСТАЛА јавила се из публике и Гордана Новковић, генерална секретарка Савета за штампу: „Ако се ви жалите једној независној институцији која ради по одређеним правилима, ви сте унапред при-

У препуној сали Куће културе на београдским Теразијама и публика је учествовала у полемици

ПЕТАР ДИМИТРИЈЕВИЋ

стали на правила игре. Пристали сте да одлука може бити по вас повољна а може бити по вас неповољна. А када одлука буде на крају по вас неповољна ниподаштавате читаву институцију“.

Тамара Скроза је навела и пример премијера Александра Вучића. „То да су ето политичари незадовољни па и они имају право да критикују, значи да Александар Вучић има право да оптужи све новинаре *Времена*, укључујући и мене, да смо Мишковићеви плаћеници. Зато што је он незадовољан нечим што је написано.“

И док је Ивана Вучићевић упорно заступала право власти да има свој став и мишљење, Милан Антонијевић, директор Јукома је објашњавао да онај ко води државу наступа са позиције моћи а не као приватно лице. Осим медија и Тужилаштво за ратне злочинце се нашло у фокусу критике председника, подсетио је Антонијевић. „Оног тренутка када као председник државе критикујете Тужилаштво, ви то не радите као Томислав Николић из Бајчетине већ као председник који мора да поштује Устав. То се онда схвата и у медијима и у Тужилаштву као јака порука.“

АНТОНИЈЕВИЋ ЈЕ УКАЗАО НА ПРИТИСКЕ које трпи портал БИРН али и локални медији. *Кикиндске новине* које су угашене због неплаћеног пореза, за њега су пример различитог односа према појединим медијима. „Потпуно је други прилаз овим новинама које јесу полемисале са многим темама и на локалу и са оним што је битно и у Војводини и у Србији и неких других који улазе у реструктурирање тих дугова, попут Пинка. Чини ми се да је тај дуг огроман и да је дошло до неког договора а са друге стране за дуг *Кикиндских* од 700.000 динара није могло доћи до договора“.

Ивана Вучићевић са Студија Б сучава се са потпуно другачијим проблемима. Њу мучи непостојање опозиције. „Да ли ви имате уопште шта да испратите када је опозиција у питању? Могу вам рећи да немате. Посебно немате на нивоу града Београда. Као градска телевизија ја вас питам шта могу последњих месеци да пренесем а да је урадила опозиција. Где су они? Не постоје најаве догађаја, не по-

Када председник државе критикује Тужилаштво он то не ради као Томислав Николић из Бајчетине већ као председник који мора да поштује Устав. То се онда схвата и у медијима и у Тужилаштву као јака порука

Милан Антонијевић

стоји нешто што ми можемо да испратимо а наша врата су увек отворена.“

На примедбу Милана Антонијевића да би градска телевизија могла да отвори врата и за стручњаке који имају примедбе на пројекат Београд на води, она је запитала: „Који то стручњаци оспоравају да Београд на води није добра страна директна инвестиција? Ја нисам видела ваљан доказ да нешто није у реду. Као и код лекара кад одете, ако сте болесни доктор ће вам нешто написати. Ја до сада заиста нисам видела ни у једном тренутку да

То да политичари имају право да критикују, значи да Александар Вучић има право да оптужи све новинаре *Времена* да смо Мишковићеви плаћеници. Зато што је он незадовољан нечим што је написано

Тамара Скроза

је неко то оспорио. Ево сад се то појавило пре неколико дана али свих ових месеци од када је представљен Београд на води ни у једном тренутку нисам видела да је неко рекао: не, ово не ваља“, зачудила се Вучићевић.

СА НЕШТО МАЊЕ СТРАСТИ И ВИШЕ аргумената расправљало се и о значају невладиних организација. Милан Антонијевић је подсетио на конкурс који је расписало Министарство за рад за не-

Који то стручњаци оспоравају да Београд на води није добра страна директна инвестиција? Ја нисам видела ваљан доказ да нешто није у реду **Ивана Вучићевић**

ПЕТАР ДИМИТРИЈЕВИЋ

Непомирљиви ставови у дебати: Милан Антонијевић, Ивана Вучићевић, Небојша Спаић (модератор), Тамара Скроза и Бранко Радун

владине организације које се баве особама са инвалидитетом. „Дошли смо у посед листе организација које су добиле средства на том конкурс, неких два милиона евра. Када погледате ту листу на први поглед вам је јасно да више од пола тог новца иде на организације које нису постојале неколико месеци пре тог конкурса, да има организација које су осниване након тог конкурса да су поједине регистроване на истој адреси, муж и жена региструју организације на истој адреси, обе добију средства. А то је наш буџет, то је буџет свих грађана“. Епилог тог открића био је да је министар Александар Вулин поништио конкурс а да ће средства, како је рекао, бити намењена „шврћанима“, деци која болују од неизлечивих болести.

„Ми смо поднели кривичну пријаву као организација која жели да заштити буџет Србије. Још увек нас тужилаштво није позвало и ја упућујем и овде јавни позив тужилаштво да погледа све што смо им послали и да се и на тај начин врши контрола трошења средстава“ апеловао је Антонијевић.

Бранко Радун је, међутим, указао на политичку улогу НВО која је за њега била очигледна кроз подршку која је упућена омбудсману Саше Јанковићу. „Подршка невладиног сектора Саше Јанковићу па чак и подршка неких страних дипломата, говори да је то политички сукоб. У таквим конфликтима је невладин сектор сувише често на страни Брисела а никада на страни сопствене владе. Можда је то и добро ако мислите да невладин сектор на тај начин испуњава улогу неког коректива или неке четврте гране власти, о чему се тако говори као о неком пројекту да се постојећи демократски систем код нас и на неким ширим просторима трансформише увођењем и јачањем утицаја невладиног сектора и независних институција које би постале четврта грана власти“ рекао је Радун.

ПОМИЊАЊЕ ОМБУДСМАНА ЈАНКОВИЋА подигло је температуру полемике међу учесницима али и у публици. Милан Антонијевић је рекао да је „тешко бити на некој другој страни осим на страни заштитника грађана у овом случају, јер ако сте прочитали закон, било би вам јасно да теза коју он заступа да ВБА није имала у том тренутку могућност

да врши истрагу је нешто што је садржано у закону“.

Бранко Радун је у чињеници да Јанковић није смењен, још једном бранио став да „постоји некаква независна и институционална и медијска структура на коју власт може да утиче али не може баш да промени те људе или не жели“, али је Антонијевић подсетио на закључак Одбора за безбедност Скупштине Србије који по њему указује на дубоко нераумевање институције омбудсмана. „У закључцима тог одбора се каже да заштитник грађана уколико жели такво неко питање у будућности да отвори, пре него што обавести медије треба да обавести скупштински Одбор који се бави безбедношћу. То показује нераумевање заштитника грађана као институције који таква питања може отворити у медијима. То је њему једно од најјачих оружја“.

Да нераумевања има показала је и дискусија коју је покренула Ивана Вучићевић која је запитала може ли омбудсман уопште да буде независан. „Знам да је то модел који чини ми се постоји у скандинавским земљама. Али да ли је то уопште могуће урадити ако знате ко је већина која бира. Како можете да обезбедите њихову независност?“

Студенти из публике цитирали су закон по коме се бира омбудсман а Тамара Скроза је указала на један део тог закона: „Ја не знам како је могуће да неко контролише било кога ако је тај неко константно нападан због висине своје плате. Која је, да подсетимо, законски одређена. Па се чак појавила и некаква посланица, која каже да је скупила храбрости, и питала заштитника колика је његова плата јер су њени у њеном бирачком телу то хтели да знају. То су могли да прочитају на сајту а при том она је та која је требало да им каже да он има толику плату зато што је закон такав и зато што би на сваком другом месту имао толику плату“.

Није се ни очекивало да ће учесници приближити радикално супротстављене ставове. Оно што је ипак новина је што се о контроли власти јавно расправљало. **НИН**

ТРИБИНА НИН-а ЋАВОЉИ АДВОКАТ РЕАЛИЗУЈЕ СЕ УЗ ПОМОЋ ФОНДАЦИЈЕ КОНРАД АДЕНАУЕР И У САРАДЊИ ФАКУЛТЕТА ЗА МЕДИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ И РТВ ВОЈВОДИНА